

Особливості сучасної політичної мови

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті визначено поняття політичної мови, з'ясовано функції, проаналізовано особливості політичної мови. Встановлено, що політична мова виконує інформаційну, комунікативну, інтерпретаційну, оцінну функції. З цією метою використовують експресивно забарвлені загальноживані слова, конотативно марковані лексеми.

Ключові слова

Політична мова, політичний дискурс, експресивно забарвлені загальноживані слова, конотативно марковані лексеми.

Abstract

In this article the concept of political language was identified, its functions were observed, the features of political language were analysed. It is identified that political language has information, communicative, interpretive, evaluative functions. To fulfill these functions commonly used words with expressive context and connotatively marked lexemes are used.

Keywords

Political language, political discourse, commonly used words with expressive context, connotative tokens.

Мова – це індикатор подій, процесів, тенденцій, що відбуваються в суспільстві. Гостра боротьба між різними політичними силами, партіями привертає увагу широкого загалу. Сфера використання політичної мови значно розширилася та вийшла далеко за межі політики. Саме тому цікавою актуальною для спостереження й аналізу є сучасна політична мова. Багатоаспектність політичної мови ставала предметом дослідження і мовознавців, і політологів, і соціологів.

Поняття «політична мова» уживають у вузькому й широкому значенні. У вузькому розумінні – це мова виступів політиків, адміністративна мова. У широкому розумінні, на думку В. Бергедорфа, це «всі мовні висловлювання, в яких йдеться про політику, а також висловлювання, що продукуються з позицій влади» [4]. На нашу думку, політична мова – це відгалуження національної мови, яке використовують як в усній, так і писемній формах у політичній сфері. Політична мова взаємодіє із загальнонародною мовою, оскільки чимало політичних термінів використовують мовці в повсякденному мовленні, а загальноживана лексика, просторіччя, жаргонізми, широко функціонують у мові політики.

Е.Шейгал, Н. Герасименко, А.Белова ототожнюють поняття «політична мова» і «політичний дискурс». А. Баранов розмежовує ці терміни, але вживає синонімічно. Політична мова – знакова система, призначена для політичної комунікації, тоді як політичний дискурс – це сукупність усіх мовних актів, які використовують в політичних дискусіях, а також правил публічної політики, оформлених згідно з традицією та перевірені досвідом. Поділяємо думку А. Баранова, що поняття «політичної мови» ширше, ніж «політичний дискурс»[1], оскільки політичну мову використовують не лише в політичних дискусіях, а й політичних документах, публічних виступах політиків, в ЗМІ (радіо, телебачення, періодичні видання, Інтернет), у політичній пропаганді, рекламі, під час виборів.

Т.Мадрига стверджує, що «політична мова – це інструмент впливу у процесі завоювання влади, який спонукає до певних дій або, навпаки, їх гальмує і навіть дестабілізує. Мова виступає дієвим засобом комунікативного впливу, що забезпечує не тільки можливість описувати певні об'єкти чи ситуації зовнішнього світу, а й інтерпретувати їх, задаючи необхідне адресату світосприйняття політичної боротьби і нав'язуючи політичним реципієнтам їхню позитивну чи негативну оцінку» [6, 37-38]. Із цією метою вживають експресивно забарвлені загальноновживані слова: ... *натовпи провокаторів із символікою Росії сунуть на штурм державних органів. Але нова влада, народжена Євромайданом, дала рішучу відсіч сепаратистам, провокаторам, «тітушкам» та «ефесбешникам», котрі виступали в ролі організаторів-ляльководів.* Емоційно-оцінні загальноновживані лексеми сприяють наближенню політичної мови до народу, роблять її зрозумілішою. Із цією ж метою політики досить активно використовують дієслова 1 особи множини, ототожнюючи себе з народом: *Ми маємо зібрати всі свої національні сили воєдино і спрямувати їх на подолання бідності. Ми, українці, мусимо очиститися від усього, що нам заважає щасливо жити. Ми стабілізуємо ситуацію і прокладемо шлях до подальшого стрімкого розвитку України.* Суб'єкт дії – *ми*, тобто політик і народ.

Поширеними в політичній мові є конотативно марковані слова. Мовленнєва експресія не лише пожвавлює й урізноманітнює виклад матеріалу, робить його дохідливішим, динамічнішим, а й створює певний емоційний вплив на читача. Кожна конотативна одиниця мови має не лише експресивне, а й певне інформативне значення. У більшості випадків це значення може бути виражене іншими мовними засобами тільки описово, за рахунок подовження тексту, наприклад: *Гроші взялися від зменшення корупції, взялися* – денотативне значення «з'явитися», конотативне значення – «з'явилися без докладання зусиль»; *Уже немає того відмивання коштів, відкатів, розпилювання бюджету, відмивання* – денотативне значення «збагачення», конотативне значення – «легалізація нечесно отриманих коштів, незаконне збагачення»; *розпилювання бюджету* – денотативне значення «поділ», конотативне значення – «розкрадання»; *Серед новітніх розробок «розумні» артилерійські снаряди «Карасук» і «Квітник» з лазерним наведенням, розумний снаряд* – «автоматично направляєється», конотативне – «точний».

Отже, політична мова має міждисциплінарний характер дослідження. Поняття «політична мова» ширше, ніж «політичний дискурс». Політична мова – це вербальні знаки, що використовують для комунікації у політичній сфері. Політична мова виконує інформаційну, інтерпретаційно-оцінну функцію. Тому використовують експресивно забарвлені загальноновживані слова, конотативно марковані лексеми.

Список використаної літератури

1. Баранов А. Н. Политический дискурс: прощание с ритуалом? Человек. 1997. № 6. С. 108 – 118.
2. Белова А. Д. Лингвистические аспекты аргументации. К.: Изд-во Киевского университета, 1997. 311 с.
3. Герасименко Н. А. Информация и фасцинация в политическом дискурсе. Политический дискурс в России. 1998. С. 22.
4. Долгих В. П. Политический дискурс: походження та зміст поняття. Грані. 2002. № 6. С. 121 – 125.
5. Крючкова Т. Б. Особенности формирования и развития общественно-политической лексики и терминологии. М: Наука, 1989. 151 с.
6. Мадрига Т.Б. Маніпулятивний потенціал політичної мови. Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональні виміри. Зб. матеріалів науково-практичної конференції. Івано-Франківськ, 2017. С.37 –38.
7. Петренко В. Особливості визначення політичної мови. Політичний менеджмент. 2007. № 2. С. 16–24.
8. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса. Волгоград: Перемена, 2000. 367 с.

Відомості про автора

Стадній Алла Сергіївна, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, stadniy.alla@ukr.net

StadniyAllaSergiyivna, senior researcher of Philology, cathedra of linguistics of Vinnytsia National Technical University, Vinnutsia city, stadniy.alla@ukr.net